ROYAUME DE BELGIQUE

KONINKRIJK BELGIE

AVIS DU CONSEIL D'ETAT

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

Le CONSEIL D'ETAT, section de législation, deuxième chambre des vacations, saisi par le Ministre de la Justice, le 11 août 2000, d'une demande d'avis, dans un délai ne dépassant pas trois jours, sur un projet d'arrêté ministériel "portant ratification des programmes de l'examen d'aptitude professionnelle et du concours d'admission au stage judiciaire", a donné le 16 août 2000 l'avis suivant :

De RAAD VAN STATE, afdeling wetgeving, vakantiekamer, op 11 augustus 2000 door de Minister van Justitie verzocht hem, binnen een termijn van ten hoogste drie dagen, van advies te dienen over een ontwerp van ministerieel besluit "houdende de bekrachtiging van de programma's van het examen inzake beroepsbekwaamheid en van het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage", heeft op 16 augustus 2000 het volgende advies gegeven :

Suivant l'article 84, alinéa 1er, 2°, des lois coordonnées sur le Conseil d'Etat, inséré par la loi du 4 août 1996, la demande d'avis doit spécialement indiquer les motifs qui en justifient le caractère urgent.

La lettre de demande d'avis et le préambule de l'arrêté en projet s'expriment en des termes quasi identiques.

En l'occurrence, cette motivation, telle qu'elle est reproduite dans le préambule de l'arrêté en projet, est la suivante :

> "Vu l'urgence motivée par la circonstance que l'appel aux candidats à l'examen d'aptitude professionnelle et au concours d'admission au stage judiciaire est publié au Moniteur belge dans le courant de la seconde moitié du mois de septembre;
>
> Considérant que le programme d'examen doit être ratifié et publié au plus tard au moment de la publication de l'appel aux candidats de sorte que ceux-ci savent à quoi ils doivent s'attendre;
>
> Considérant que les programmes d'examens, préparés par la commission de nomination et de désignation réunie conformément à l'article 259bis-9, § 1er, alinéa 1er, du Code judiciaire et approuvés par l'assemblée générale du Conseil supérieur de la Justice le 28 juin 2000, ont été transmis le 20 juillet 2000 au Ministre de la Justice en vue de leur ratification;".

*

La fonctionnaire déléguée a précisé ce qui suit à propos de l'urgence invoquée dans le préambule :

> "Les articles 259bis-9 et 259bis-10 (1), insérés par l'article 45 de la loi du 22 décembre 1998 dans le Code judiciaire, sont entrés en vigueur le 2 août 2000, soit dix-huit mois après la publication de ladite loi au Moniteur belge. En vue d'assurer l'exécution de ces dispositions légales et de pourvoir rapidement aux emplois vacants de magistrat, il est nécessaire de procéder au début de l'année judiciaire 2000-2001 à l'examen d'aptitude professionnelle et au concours d'admission au stage judiciaire. A cet effet, les appels aux candidats doivent être publiés au Moniteur belge dès la rentrée judiciaire et les programmes, être préparés au plus vite.".

A la lumière de ces explications, la motivation de l'urgence peut être considérée comme suffisante.

*

* *

L'article 259bis-9, § 1er, alinéa 1er, du Code judiciaire prévoit que la commission de nomination réunie prépare les programmes de l'examen d'aptitude professionnelle et du concours d'admission au stage judiciaire.

---

(1) On relèvera que l'article 259bis-10, § 1er, 1°, du Code judiciaire, a été modifié par l'article 3 de la loi du 17 juillet 2000, lequel est entré en vigueur le 2 août 2000.

Selon son paragraphe 3, ces programmes doivent être approuvés par l'assemblée générale du Conseil supérieur de la Justice avant d'être ratifiés par le Ministre de la Justice et publiés au Moniteur belge.

La notion de programme recouvre à tout le moins l'ensemble des connaissances et des matières qui forment le sujet d'un examen ou d'un concours et sur lesquels les candidats doivent être interrogés (1).

Or, si le programme du concours d'admission au stage judiciaire, annexé au présent projet, précise les matières parmi lesquelles le candidat peut choisir celle sur laquelle se rapportera principalement la décision qu'il devra commenter, le programme de l'examen d'aptitude professionnelle prévoit seulement que "les candidats auront le choix entre trois matières retenues par chacune des commissions de nomination et de désignation et reprises dans l'avis publié au Moniteur belge en vue de l'appel aux candidats".

Considérant que les matières sur lesquelles portent l'examen d'aptitude professionnelle constituent un élément essentiel du programme, cette délégation n'est pas admissible. Elle aurait pour effet que les matières pourraient différer en fonction de la langue de l'examen, alors qu'il ressort clairement des travaux préparatoires de la loi du 22 décembre 1998 modifiant certaines dispositions de la deuxième partie du Code judiciaire concernant le Conseil

---

(1) Avis L. 21.387/2, donné le 20 janvier 1992, sur un projet d'arrêté royal, devenu l'arrêté royal du 5 mars 1992 relatif au recrutement des magistrats.

supérieur de la Justice, la nomination et la désignation de magistrats et instaurant un système d'évaluation pour les magistrats, que les programmes des examens ont été confiés à la commission de nomination et de désignation réunie, voire aux deux sous-commissions réunies dans les conditions prévues à l'article 259bis-10, § 2, du Code judiciaire, pour des "raisons d'uniformité" (1).

La section 2, "Examen d'aptitude professionnelle", 1°, b), de l'annexe à l'arrêté ministériel en projet devra être revue sur ce point avant de pouvoir être ratifiée.

Observation finale

Sous réserve des observations de fond faites ci-avant, il est signalé que le texte du projet laisse à désirer du point de vue de la correction de la langue et doit être revu.

---

(1) Doc. parl., Chambre, n° 1677/1 (développements), p. 5; n° 1677/8 (rapport fait au nom de la commission de la Justice), p. 4.

Volgens artikel 84, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, ingevoegd bij de wet van 4 augustus 1996, moeten in de adviesaanvraag in het bijzonder de redenen worden opgegeven tot staving van het spoedeisende karakter ervan.

De motivering in de brief met de adviesaanvraag en in de aanhef van het ontwerpbesluit is nagenoeg gelijkluidend.

In het onderhavige geval luidt die motivering in de aanhef van het ontworpen besluit als volgt :

> "Gelet op het verzoek om spoedbehandeling, gemotiveerd door de omstandigheid dat de oproep tot de kandidaten voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en voor het vergelijkend toelatingsexamen tot de gerechtelijke stage in de loop van de tweede helft van de maand september wordt bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad;
>
> Overwegende dat het examenprogramma ten laatste dient te zijn bekrachtigd en bekendgemaakt op het ogenblik dat de oproep tot de kandidaten wordt bekendgemaakt, zodat deze weten waaraan ze zich mogen verwachten;
>
> Overwegende dat de overeenkomstig artikel 259bis-9, § 1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek door de verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie voorbereide examenprogramma's, die op 28 juni 2000 door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie werden goedgekeurd, op 20 juli 2000 werden overgemaakt aan de Minister van Justitie met het oog op de bekrachtiging ervan;".

*

De gemachtigde ambtenaar heeft in verband met het verzoek om spoedbehandeling, waarvan sprake is in de aanhef, uitleg verstrekt. Verklaard wordt dat de artikelen 259bis-9 en 259bis-10 (1), ingevoegd in het Gerechtelijk Wetboek bij artikel 45 van de wet van 22 december 1998, in werking zijn getreden op 2 augustus 2000, achttien maanden nadat de genoemde wet in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt. Opdat die wetsbepalingen kunnen worden uitgevoerd en de vacante betrekkingen van magistraat snel kunnen worden toegewezen, is het noodzakelijk dat in het begin van het gerechtelijk jaar 2000-2001 het examen inzake beroepsbekwaamheid en het vergelijkend examen voor toelating tot de gerechtelijke stage worden georganiseerd. Daarvoor moeten de oproepen tot de gegadigden al bij de aanvang van het nieuwe gerechtelijk jaar in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt en moeten de programma's zo spoedig mogelijk worden voorbereid.

In het licht van die uitleg kan de motivering van het verzoek om spoedbehandeling als toereikend worden beschouwd.

*
* *

Artikel 259bis-9, § 1, eerste lid, van het Gerechtelijk Wetboek bepaalt dat de verenigde benoemingscommissie

---

(1) Op te merken valt dat artikel 259bis-10, § 1, 1°, van het Gerechtelijk Wetboek gewijzigd is bij artikel 3 van de wet van 17 juli 2000, dat op 2 augustus 2000 in werking treedt.

de programma's voor het examen inzake beroepsbekwaamheid en het vergelijkend examen voor toelating tot de gerechtelijke stage voorbereidt.

Volgens paragraaf 3 van dat artikel moeten die programma's worden goedgekeurd door de algemene vergadering van de Hoge Raad voor de Justitie voordat ze door de Minister van Justitie worden bekrachtigd en in het Belgisch Staatsblad worden bekendgemaakt.

Het begrip programma betreft op zijn minst de gehele kennis en stof die het onderwerp van een examen of een vergelijkend examen vormen en waarover de kandidaten moeten worden ondervraagd (1).

Terwijl in het programma van het vergelijkend examen voor toelating tot de gerechtelijke stage, dat als bijlage bij het voorliggende ontwerp is gevoegd, weliswaar de stof wordt opgegeven waaruit de kandidaat het onderwerp mag kiezen waarop de beslissing die hij moet becommentariëren voornamelijk betrekking heeft, staat in het programma van het examen inzake beroepsbekwaamheid alleen maar dat "de kandidaten (...) tussen drie materies (kiezen), aangeduid door elk van de benoemings- en aanwijzingscommissies en bekendgemaakt in het bericht gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad met het oog op de oproep van de kandidaten".

---

(1) Advies L. 21.387/2, uitgebracht op 20 januari 1992 over een ontwerp van koninklijk besluit dat het koninklijk besluit van 5 maart 1992 betreffende de werving van magistraten is geworden.

Aangezien de stof waarop het examen inzake beroepsbekwaamheid betrekking heeft een wezenlijk onderdeel van het programma vormt, is die delegatie onaanvaardbaar. Ze zou ertoe leiden dat de stof mogelijk verschilt naar gelang van de taal van het examen, terwijl duidelijk blijkt uit de parlementaire voorbereiding van de wet van 22 december 1998 tot wijziging van sommige bepalingen van deel II van het Gerechtelijk Wetboek met betrekking tot de Hoge Raad voor de Justitie, de benoeming en aanwijzing van magistraten en tot invoering van een evaluatiesysteem, dat de examenprogramma's om "eisen van uniformiteit" in handen zijn gelegd van de verenigde benoemings- en aanwijzingscommissie, of van de twee verenigde subcommissies, op de wijze bepaald in artikel 259bis-10, § 2, van het Gerechtelijk Wetboek (1).

Afdeling 2, "Examen inzake beroepsbekwaamheid", 1°, b), van de bijlage bij het ontworpen ministerieel besluit moet wat dat betreft herzien worden voordat ze kan worden bekrachtigd.

Slotopmerking

Onder voorbehoud van de hiervoren gemaakte inhoudelijke opmerkingen wordt erop gewezen dat de tekst van het ontwerp uit een oogpunt van correct taalgebruik te wensen overlaat en opnieuw bekeken moet worden.

---

(1) Gedr. St., Kamer, nr. 1677/1 (toelichting), blz. 5; nr. 1677/8 (verslag namens de commissie voor de Justitie), blz. 4.

La chambre était composée de

Messieurs R. ANDERSEN, président de chambre,
de Heren kamervoorzitter,

P. LEWALLE, conseillers d'Etat,
P. QUERTAINMONT, staatsraden,

F. DELPEREE, assesseurs de la section de législation,
J.-M. FAVRESSE, assessoren van de afdeling wetgeving,

Madame C. GIGOT, greffier assumé,
Mevrouw toegevoegd griffier.

Le rapport a été présenté par M. L. DETROUX, auditeur. La note du Bureau de coordination a été rédigée et exposée par M. Y. HOUYET, référendaire adjoint.

La concordance entre la version française et la version néerlandaise a été vérifiée sous le contrôle de M. R. ANDERSEN.

De kamer was samengesteld uit

Het verslag werd uitgebracht door de H. L. DETROUX, auditeur. De nota van het Coördinatiebureau werd opgesteld en toegelicht door de H. Y. HOUYET, adjunct-referendaris.

De overeenstemming tussen de Franse en de Nederlandse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. R. ANDERSEN.

LE GREFFIER - DE GRIFFIER,

C. GIGOT

LE PRESIDENT - DE VOORZITTER,

R. ANDERSEN